

Sámediggi
Sámedigge
Sámiediggie
Saemiedigkie

**ČOAHKKINBEAVDEGIRJI 2023:4
SAMMANTRÄDESPROTOKOLL 2023:4**

§§ 30-39

Nuoraidráđđi/Ungdomsrådet

Čoahkkinbeaivi/Sammanträdesdatum

2023-05-23

Stuhkie

SÁMEDIGGI/SAMETINGET
Nuoraidráđđi/Ungdomsrådet
Báiki ja áigi/Plats och tid

ČOAHKKINBEAVDEGIRJI/SAMMANTRÄDESPROTOKOLL 2023:4
2023-05-23
Stuhkie 2023-05-23, kl. 15:00-17:00

Mearrideaddjit/Beslutande

Johannes Rimpi Heinonen, čeahkkinjođiheaddji/mötesordförande
Hilda Granberg, áirras/ledamot
Julia Omma, áirras/ledamot

Iežá oasseváldi/
Övriga deltagare

Marie Louise Allas, čáli/sekreterare

Paragrafat/Paragrafer

30-39

Dárkkisteaddji/Justerare

Julia Omma

Vuolláičállosat/
Underskrifter

čáli/sekreterare.....
Marie Louise Allas

Čeahkkinjođiheaddji/mötesordförande.....
Johannes Rimpi Heinonen

dárkkisteaddji/justerare.....
Julia Omma

	<i>Dárkkástus lea dieđihuvvon almmuhantávvalis. Justeringen har tillkännagivits enligt anslag.</i>
Orgána/Organ	Sámedikki Nuoraidráđđi/Sametingets Ungdomsråd
Čeahkkinbeaivi/Sammanträdesdatum	2023-05-23
Ilmmuhanbeaivi/Datum för anslags uppsättande
Beavdegirji vurkensadji/ Förvaringsplats för protokollet	Sámedikki hálddahus, Giron Sametingets kansli, Giron
Vuolláičála/Underskrift

Ordförande öppnar mötet / Ságadoalli rahpá čeahkkima.

§ 30 Fastställande av föredragningslista

Ungdomsrådet beslutar

att fastställa föredragningslistan enligt nedan:

- § 30 Fastställande av föredragningslista
- § 31 Val av justerare
- § 32 Ekonomi
- § 32.1 Budgetuppföljning t o m 30 april 2023
- § 33 Rapporter och information
- § 33.1 Rapport från ordförande
- § 33.2 Information kansli
- § 34 SPR-N
- § 35 Motioner
- § 35.1 M 585 – HBTQI-certifiera Sametinget
- § 35.2 M 587 – Startstöd för kulturella och kreativa näringar
- § 36 Verksamhetsplan
- § 37 Överlämningsrapport
- § 38 Nästa möte
- § 39 Övriga frågor.

§ 31 Val av justerare

Ungdomsrådet beslutar

att utse Julia Omma till justerare.

§ 32 Ekonomi

§ 32.1 Budgetuppföljning t o m 30 april 2023

Dokument:

- ./.
- Budgetuppföljning t o m 30 april 2023
- Föredragande: Marie Louise Allas

Budgetuppföljning visar att 89 608 kronor har förbrukats t o m 30 april. Det är 28 % av årsbudget, riktvärde är 33 %. Återstår av årets budget 235 392 kronor. Aktuell budgetprognos genomgås under mötet.

Ungdomsrådet beslutar

att lägga informationen till handlingarna.

§ 33 Rapporter och information

§ 33.1 Rapporter från ordförande

Fördragande: Johannes Rimpi Heinonen

Ordförande har deltagit i en forskningsintervju med Kristina Sehlin Mac Neil som arbetar med en studie som tittar på CSR och energibolags kommunikation om detta. Det var en kortare intervju där tyngdpunkt blev att beskriva känslan av verkanlöshet med tanke på de monumentala övergrepp och orättvisor som sker och skett i Sápmi

Ungdomsrådet beslutar

att lägga informationen till handlingarna.

§ 33.2 Information från kansli

Dokument

- ./.
- Kontaktmejl t o m 16 maj
 - Arbetsordning för Sametingets ungdomsråd
- Fördragande: Marie Louise Allas

Information om inkommande mejl till ungdomsrådet. All inkommen mejl skickas vidare till ordförande. Ordförande avgör sedan hur ungdomsrådet ska hantera skrivelserna.

Arbetsordning för Sametingets ungdomsråd, 27 § , anger bl.a. att protokollet justeras av ordföranden och en ledamot senast fjorton dagar efter sammanträdet.

Ungdomsrådet beslutar

att lägga informationen till handlingarna

§ 34 SPR-N

Fördragande: Johannes Rimpi Heinonen

Ordförande informerar om det mejl som har gått till SPR ledamöter samt SPR-N ledamöter med anledning av det som framkom på SPR mötet 2 maj 2023. Nedan framkommer mejlet i sin helhet:

”Med anledning av den inställda ungdomskonferensen 2023.

Under pågående möte i april med sametingets ungdomsråd, under paragraf SPRN så ringer styrelseordförande för sametinget till ungdomsrådet ordförande och berättar att vi i SPRN inte får ha externa föreläsare, externa gäster och artister under ungdomskonferensen.

Efter detta samtal så väljer vi att ställa in ungdomskonferensen då vi anser att det är orimligt att knappt en månad innan planerat konferens kan komma med sådant besked utan konsekvenser. All den planering som vi från SPRN gemensamt gjort faller på grund av avsaknad ekonomi.

Att vi måste planera om hela konferensen då vi inplanerat att ta med externa föreläsare. Det fanns ingen artist inplanerad i programmet. Utan en jojkworkshop utifrån ett hälsoperspektiv. På grund av den korta tid som finns kvar innan tiden för planerat konferens ser vi inte möjligheten för ett helt nytt program.

SPR ordförande påstår under ett möte med hela SPR rådet att vi i SPRN under konferensen kommer att bjuda på alkohol. **Detta är förkastligt** då vår tanke var att deltagarna på ungdomskonferensen skulle bli inbjudna till parlamentariker konferensens middag där det KAN förekomma alkohol.

SPR ordförande pratar om en summa på 150 000 kr, det är en summa som vi aldrig tidigare har hört. Vi visste dock att lokal och tolkning skulle ingå i parlamentariker konferensens budget.

SPR ordförande har senare förslagit sig själv som föreläsare på konferensen. Är detta något som ungdomar hade velat?

Vi anser detta är en förminskning och att vi blir förbisedda av vår gränsöverskridande ungdomspolitik i Sábmme. Att vi tvingas ta ett beslut att ställa in en viktig mötesplats för samiska ungdomar på grund av ett sen beslut. Som vi redan kunde fått för många månader sedan.”

Avsikt är att hålla överlämningsmöte inför ny mandatperiod för SPR-N. Det är viktigt för en god kontinuitet och samspelet mellan politiker att anordna ett överlämningsmöte när nästa politiker ska ta vid. För ett sådant möte bör strukturer och praxis skapas för att inblandade effektivt ska kunna starta kommande periods arbete redan där eller i alla fall få en bild av kommande

arbete. Budgetar och tid är begränsade som alltid och det finns ingen tid att förlora, framför allt vid ett samarbete som sträcker sig utanför våran egna direkta närhet som vid ett internationellt samarbete som SPR-N är.

Ungdomsrådet beslutar

att uppdra ordförande tillika SPR-N ordförande att arbeta för ett överlämningsmöte sker i september.

§ 35 Motioner

§ 35.1 M 585 – HBTQI-certifiera Sametinget

Dokument

- Plenumsprotokoll 2022-10-25 – 27, § 42
- ./ - M 585 av Christina Åhrén, Hanna Sofie Utsi, 2022-10-26, dnr 1.1.8-2022-1520
- Styrelseprotokoll 2023-12-01 – 02, § 221.16

Föredragande: Marie Louise Allas

Christina Åhrén och Hanna Sofie Utsi har den 26 oktober 2022 inlämnat en motion där de yrkar:

- att plenum beslutar om att den politiska delen av Sametinget genomgår en HBTQI-certifiering och,
- att Sametinget fortlöpande arbetar med att se över alla publika dokument så att de uppfyller kraven för HBTQI-certifieringen.

Styrelsen beslutade den 1 – 2 december 2023, § 221.16

- att uppdra till kansliet att bereda motionen enligt praxis, så som opolitiskt, rättsligt och sakkunnigt samt redovisa tidigare beslut i ärendet.

Sametingets plenum har tidigare tillstyrkt en motion om HBT-samers rättigheter.¹ Aktiviteter som föreslogs i denna motion var att:

- Sametingets politiker och personal utbildas i dessa frågor.
- Sametinget säkerställer att vår information håller bra kvalitet även på detta område.
- Verka för att skapa mötesplatser för unga HBT-samer.

¹ M 399, inlämnad av Josefina Lundgren Skerk, besvarad 120529 – 31.

I Sametingets Jämställdhetsprogram² anges att det generellt i det samiska samhället är viktigt att man arbetar med att öka toleransen och skapar utrymme för samers olika identiteter samt ökar kännedom om t.ex. HBTQ-frågor. Åtgärder som föreslås är bland annat att motverka cementerade könsroller genom att fördela särskilt riktade medel till föreningar eller enskilda som vill arbeta med frågor som rör attityder, normer och tabun samt HBTQ-frågor och sexualitet. I Sametingets Hälsopolitiska handlingsprogram³ anges att det är viktigt att aktivt motverka tabun och stigma kring psykisk ohälsa samt uppmärksamma den särskilda utsatthet som återfinns t.ex. bland samiska hbtq-personer.

Frågan om HBTQI-certifiering är relativt bred och beroende av vad organisationens målsättning med certifieringen är. Det finns flera organisationer som utfärdar certifikat och utbildar i ämnet. Kostnaderna för certifieringen varierar och det är också en kostnad för organisationerna att uppdatera certifikatet kontinuerligt. En möjlighet är att kansliet inom jämställdhetsprojektet under 2023 undersöker möjligheten till certifiering utifrån vilken målsättning Sametinget har med en sådan, ekonomiskt utrymme samt övriga faktorer och bedömningar som bör ligga till grund för ett sådant beslut.

Styrelsen beslutade 2023-05-03—05, § 79.4

att inhämta yttrande från presidiet, samtliga nämnder och ungdomsrådet.

Ungdomsrådet uppfattar att motion M 585 kan falla under arbetet med att förverkliga den tidigare antagna M 399. Den andra att satsen i M 585 bedömer ungdomsrådet som inte ekonomiskt genomförbar. Ungdomsrådet ser gärna att Sametinget HBTQI certifiering av politiker sker inom ramen av utbildning som M 399 anger.

Ungdomsrådet beslutar

att föreslå styrelsen att motionen är därmed besvarad.

§ 35.2 M 587 – Startstöd för kulturella och kreativa näringar **Dokument**

² Antaget av plenum 20160223—25 § 9.

³ Antaget av plenum 2019-11-26--28

- ./.
- Plenumsprotokoll 2022-10-25—27, § 42
 - M 587 av Áslat Simma, Johanna Njaita, 2022-10-27, dnr 1.1.8-2022-1528
 - Styrelseprotokoll 2022-12-01—02, § 221.18

Föredragande: Marie Louise Allas

Áslat Simma och Johanna Njaita har den 27 oktober 2022 inlämnat en motion där de yrkar:

- att Sametinget arbetar för att finna finansiella medel för att inrätta ett startstöd för samiska kulturella och kreativa näringar,
- att Sametinget inrättar en stödordning där det är möjligt att söka startstöd för etablering och generationsskiften av företag inom kulturella och kreativa näringar.

Styrelsen beslutade den 1 – 2 december 2022, § 221.18

- att uppdra till kansliet att bereda motionen enligt praxis, så som opolitiskt, rättsligt och sakkunnigt samt redovisa tidigare beslut i ärendet.

Sametinget har tidigare⁴ lämnat in yttrande gällande betänkandet *Kreativa Sverige!*⁵ som behandlar en nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher. I yttrandet⁶ framhåller Sametinget att förvaltningen (ansvar och resurser) av de samiska frågorna är utspridd på ett flertal departement och kulturfrågorna är dessutom ett antal statliga myndigheter, såsom Kulturrådet, Riksantikvarieämbetet, länsstyrelserna, regionerna, Institutet för språk och folkminnen med flera. Fragmentiseringen av de samiska frågorna medför en risk för att dessa inte hålls ihop och ges ett sammanhang och därmed får en lägre prioritering inom olika verksamheter. För att komma tillrätta med detta problem behöver Sametinget få ett samlat totalt förvaltningsansvar och därmed även resurser för samisk kultur och kulturarvsfrågor. Detta behöver även vara kopplat till företagsamheten då de kulturella och kreativa företagen ingår som en viktig del i det samiska näringslivet.

I likhet med andra kulturella och kreativa näringar upplever företag inom samiska näringar samma okunskap och brist på förståelse när det gäller affärsrådgivning, vägledning och mentorskap hos finansiärer och offentliga näringslivsaktörer. Befintliga affärsmodeller som idag tillämpas av stödgivande offentliga myndigheter, banker, riskkapitalbolag har svårt att

⁴ Dnr: 4.2.1-2022-1294

⁵ SOU 2022:44.

⁶ Yttrandet baseras på förslag till Näringspolitiskt handlingsprogram 2022 -2025, Kulturpolitiskt handlingsprogram samt OECD-rapport *Att involvera urfolket samerna i regional utveckling i Sverige*, 2019.

beskriva det samiska företagandets förutsättningar och villkor på ett korrekt och ändamålsenligt sätt. I jämförelse med andra företagare värderar samiska företag även andra faktorer utöver de rent ekonomiska i sitt företag. En framträdande faktor är bland annat värdet av att förvalta ett kulturarv och traditionell kunskap som överförs från en generation till nästa.

När det gäller kulturell näringslivsutveckling krävs det särskild kompetens om villkoren. Sametinget lyfter att permanent grundfinansiering för samiska branschorganisationer skulle vara en lösning för att dessa i sin tur ska kunna driva den samiska näringslivsutvecklingen framåt. I yttrandet beskriver Sametinget att det ur ett urfolksperspektiv är angeläget att de samiska näringarna stärks och utvecklas dels med den traditionella kunskapen i fokus men också för att stärka företagsamheten på landsbygden. I flertalet av inlandskommunerna i Sápmi och i de nordliga delarna av Sverige är samiska näringar en betydande samhällsmotor för att samhällsservicen till kommunmedborgarna ska kunna upprätthållas. I regionernas utvecklingsplaner anges samiskt näringsliv som en kulturell tillgång, men få uttrycker konkreta åtgärder/insatser för att stärka och utveckla det samiska näringslivet och samiska företag. Det strukturella osynliggörandet av samiskt näringsliv och samiska företag bidrar till att samiskt näringsliv och företag har svårigheter att växa och utvecklas. Av den anledningen är det av viktigt att fortsatta utvecklingsinsatser genomförs för att möjliggöra de samiska näringarnas överlevnad. En vital förutsättning för att få de olika verksamheterna att vara ekologiskt, kulturellt, socialt och ekonomiskt hållbara, är att det samiska näringslivet tillförs ekonomiska medel.

Motionen beskriver att det i dag endast finns startstöd för renskötsel företag. Anledningen till att renskötsel företag kan söka startstöd är att Sametinget inom ramen för Landsbygdsprogrammet är stödmyndighet till Jordbruksverket och ansvarar för ansökningar om stöd och ansökningar om utbetalningar för företags- och projektstöd. Den nio år långa programperioden är nu slut och det återstår endast utbetalning av medel för de projekt som erhållit stöd. Sametinget har under programperioden bedrivit två egna projekt och en konferens inom ramen för Landsbygdsprogrammet för att arbeta med kompetensutveckling och information om samiskt näringsliv, inklusive inom kulturella och kreativa näringar, på ett mer övergripande plan. Interreg Aurora 2021–2027 är det nya programmet i den europeiska Interreg-gemenskapen för gränsöverskridande samarbete som för samisk del innebär utökade möjligheter.

Samisk näringslivsutveckling är för Sametingets del idag i det närmaste helt kopplad till de båda EU-programmen Landsbygdsprogrammet/CAP 2023–2027.

Styrelsen beslutade 2023-05-03 – 05, § 79.5

att inhämta yttrande från hälso-äldre och idrottsnämnden, kulturnämnden, näringsnämnden, rennäringsnämnden, språknämnden samt ungdomsrådet.

Ungdomsrådet är positiv till motionens innehåll.

Ungdomsrådet beslutar

att föreslå styrelsen att bifalla motionen.

§ 36 **Verksamhetsplan, utgår**

§ 37 **Överlämningsrapport, utgår**

§ 38 **Nästa möte**

Dokument

- Ungdomsrådets protokoll 2022-02-22, § 9

Föredragande: Johannes Rimpi Heinonen

Enligt mötesplan skulle nästa möte vara 8 juni, detta datum ändras till 15 juni.

Ungdomsrådet beslutar

att nästa sammanträde är digitalt 15 juni kl. 09:00

§ 39 **Övriga frågor, utgår.**

Ordförande avslutar mötet / Ságadoalli loahpaha čeahkkima.